

Nakładem Podhalańskiej Spółki Wydawniczej w Nowym Targu.

„Gazeta Podhalańska“ wychodzi na każdą niedzielę.

Adres redakcyi i administracyi: Nowy Targ, ulica Długa 62. — Rękopisów nie zwraca się, listów nieopłaconych nie przyjmuje się. Do listów wymagających od powiedzi, należy dołączyć markę na odpowiedź. Reklamacye (nie zaklejone) są wolne od opłaty pocztowej. — „Gazeta Podhalańska“ kosztuje na cały rok: w Ga-
 cyi i Austro-Węgrzech 4 kor., w Królestwie Polskiem i Rosyi 3 ruble, w W. Księstwie Poznańskiem i w Niemczech 5 marek, w Ameryce 2 dolary
 Numer pojedynczy 10 hal

Wojna światowa.

Z wielką uwagą śledzi świat podróże dyplomatów i władców państw centralnych. I tak przed niedawnym czasem był we Wiedniu i Berlinie Enverpasha prezydent ministrów tureckich. Tę samą drogę odbył później Radosławów kierownik rządu bułgarskiego; po nim przybył do Wiednia i Berlina książę Borys, następca tronu bułgarskiego. Obecnie jesteśmy świadkami podróży pary cesarskiej z Wiednia do Monachium w Bawaryi i Stugardu w Wirtembergii w towarzystwie ministra spraw zagranicznych. Również Hindenburg i Ludendorff, jako naczelnicy sztabu generalnego w Niemczech byli we Wiedniu. Do Wiednia przyjechał również król saski. Jeżeli jeszcze do tego uwzględnimy polecenia modłów błagalnych o honorowy pokój, to łatwo z tego wysnuć wniosek, że coś koło pokoju zamyślano robić. Daj Boże; żeby tylko wrogowie chcieli uznać to, że po tylu zwycięstwach o nic innego się nie ubiegamy, tylko o pokój honorowy.

Wielkie i podniosłe wrażenie wywołała świeżo ogłoszona szeroko obmyślana amnestya dla przestępców politycznych - jako akt łaski cesarskiej; w skutek tego aktu wszyscy uwięzieni za zdradę stanu, za obrazę majestatu i członków domu cesarskiego, za nieposłuszeństwo wobec władz i t. d. odzyskują wolność bez względu na to, czy wyrok już zapadł, czy jeszcze nie. —

W parlamencie budżet został rządowi nowemu uchwalony. — Za budżetem głosowali również Polacy.

O ile izba posłów jest żywa i namiętności polityczne prowadzą czasem do zajęć burzliwych — to izba panów, składająca się z członków pełnoletnich domu panującego, arcybiskupów, różnych ekscelencyi i hofratów jest wzorem powagi i taktu. Obecne jednak obrady poruszyły i to ciało parlamentarne; kwestya polska i zachowanie się Polaków w tej wojnie było przedmiotem ataków niemieckich. Odpierali zaś te ataki arcybiskup Teodorowicz, Billński, Diller, i t. d.

Z tych debat pokazuje się, że Excelencje wie-deńskie nie znają zupełnie ani dążności naszego narodu, ani naszych stosunków.

W polityce światowej są tylko te zmiany, że Grecya, z chwilą tą, gdy Venizelos objął kierunek polityki, zerwała stosunki z Bułgaryą, Austro-Węgrami, Niemcami i Turcyą. —

W Chinach upadła rzeczpospolita a powróciło cesarstwo — czy to na długo, to niewiadomo - wobec ciągłych przewrotów w tym państwie.

Sprawy Polskie.

Dyskusye w izbie panów odsoniły szeroko plany, jakie sobie rząd zakreślił, tworząc przy pomocy oddanych sobie ludzi Komisję tymczasową a następnie legiony. Tych planów rząd nie podał do wiadomości społeczeństwa i dlatego wobec ich nieznamości Polacy spokojem swoim i rozwąga wielkie plany

państw centralnych, szczególnie co do Królestwa unicestwili. Mowa exc. Plenara była żywym odbiciem żalu z zawiedzionych nadziei. Państwa centralne spodziewały się, że Polacy w Królestwie na widok wojsk austriackich i pruskich zrobią powstanie przeciw Rosji i w ten sposób ułatwią odniesienie zwycięstwa. Do tego celu miały służyć najpierw strzelcy — a potem legiony — z biurami werbunkowemi. — Powstanie zawiodło — jak również i armia ochotnicza — i stąd żal i lzy krokodyle. Dlaczego się tak stało a nie inaczej wyjaśnił w dwugodzinnej mowie arcybiskup Teodorowicz i inni.

W Królestwie Polskiem po rozwiązaniu uniwersytetu i politechniki młodzież zamiejscowa musi w myśl rozkazu gubernatorstwa Warszawskiego opuścić stolicę kraju i udać się do miejsc rodzinnych.

Sprawa Litwy, jej doli i niedoli, staje nam coraz droższą i bliższą. Udział w niesieniu pomocy wymierającej ludności jest naszym obowiązkiem. Gazeta nasza chętnie pośredniczy w zbieraniu składek na Litwę. —

W Poznańskim rząd pruski niemczy w dalszym ciągu nazwy polskie.

Jakaś armia polska — bliżej nieokreślona tworzy się w Rosji, we Francji i w Stanach Zjednoczonych.

Fronty bojowe.

Wypadki ostatnich kilku dni zdają się potwierdzać zapatrywanie tych, którzy przypuszczali, że koalicja nie zadowolili się atakami wiosennymi, ale spróbuje jeszcze raz podjąć ogólną ofensywę na wszystkich frontach. Hasło do niej ma dać rozpoczęcie ofensywy ze strony Rosyan. Jak z komunikatów wynika, ofensywa ta już się rozpoczęła. Rosjanie do przeprowadzenia uderzenia wybrali na razie dwa punkty na których sytuacja strategiczna dla nich przedstawia się względnie korzystnie. Linia bojowa między kolejną Lwów — Brody a Brzeżanami tworzy silne wygięcie ku wschodowi. Flankowana ona jest linią rosyjską między Zabłotcami a górnym Styrem, gdzie Rosjanie weiskają się bardziej na zachód oraz na południe linią biegnącą od Brzeżan przez Halicz ku Stanisławowi. Podobne wygięcie tylko mniejsze ma drugi punkt, gdzie rozpoczęły się ataki rosyjskie, mianowicie łuk frontu na północny zachód od Łucka między Hulewiczami a Golobami. Zarazem odcinek ten stanowi w razie przełamania go poważne zagrożenie Kowla, głównego punktu węzłowego wołyńskich kolei.

Rosjanie widocznie pod wpływem systemów stosowanych przez koalicję na zachodzie, próbują na wschodnim froncie znosić wypukłość linii bojowej przez ataki skrzydłowe. Koniuchy, o których wspomina ostatni komunikat, leżą na północ od Brzeżan i atak w tej okolicy jest wymierzony na

południowe skrzydło łuku wygiętego ku Tarnopolowi.

Zaznaczyć trzeba, że poprzednie ostatnie usiłowania Rosyan przełamania frontu na linii Kowel — Stanisławów były też podejmowane mniej więcej z tymi samymi celami, z jednej strony, aby poryskać wygięcie frontu w kierunku Lwowa oraz opanować Kowel.

Spodziewać się trzeba także, że na Bałkanach rozpocznie się niebawem nowa czynność bojowa. Armia Sarailła uzyskała teraz bezpieczne połączenie z koalicją przez Tesalię, tak iż dowódca pułków i materiału wojennego będzie mógł znacznie szybciej następować. Zerwanie stosunków dyplomatycznych Grecji z Austro-Węgrami zabezpieczy Sarailłowi nowych sojuszników i wzmożenie swych sił, a o ileby i przeciwko armii Mackensena wojska rumuńskie rozpoczęły akcję, generał francuski będzie z pewnością usiłował podjąć dywersję od południa.

Na włoskim froncie po odparciu nieprzyjaciół i zdobyciu na nich z powrotem góry Ortigara, gdzie się odznaczył pułk tarnowski położenie nie uległo zmianie.

Usunięcie niewygodnego wygięcia frontu usiłują przeprowadzić Anglicy na zachodzie. Ostatnie ich ataki podjęte na północ od Arras miały na celu wgniecenie linii niemieckich koło Lens, które stanowi centrum przemysłu węglowego francuskiego. —

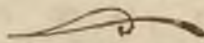
Anglicy uderzyli w trzech kolumnach. Północna atakowała między Hulluch a Loos, środkowa po obu stronach rzeki Souchez prosto na Lens, zaś południowa między Fresnoy a Gavrelle. Waka trwała blisko 3 dni i prócz małych lokalnych zysków nieprzyniosła Anglikom żadnych korzyści. Udało się im obsadzić pierwszą linię niemiecką na przestrzeni 1000 m między Oppy a Gavrelle. Wszystkie kopalnie w tej okolicy zostały doszczętnie zniszczone. Pożarki porozbijały maszyny i szyby tak, iż przemysł węglowy francuski ponosi szkody idące miliony. Samo Lens jest dzisiaj tylko kąpa gruzów. Podobnie zniknęły z powierzchni ziemi Oppy i Gavrelle.

Prasa koalicji zapowiada podjęcie nowych operacji wojennych na froncie małym — azjatyckim. Armia, która ma uderzyć na Palestynę, została wzmocniona posiłkami włoskimi, a komunikaty nieprzyjacielskie donoszą o wzmożonej czynności wywiadowczej na tej części terenu operacyjnego.

Anglicy zdołali dotrzeć na zachód od Gazy i tu ich Turcy wstrzymali. Wybudowali oni nową linię kolejową z Port Said aż po Gazę i w ten sposób zabezpieczyli sobie dowóz żywności i amunicji. — Mówią także, że równocześnie z akcją angielską w Palestynie koalicja próbować będzie lądowania na

wybrzeżu Anatolii. Zamiar ten podnoszony był już kilkakrotnie, nigdy jednak nie został przeprowadzony, poza kilkoma małymi lokalnymi przedsięwzięciami, łatwo przez Turków odpartymi.

W Mezopotamii Anglicy osiągnęli może największe sukcesy. Zajawszy Bagdad zdobyli linię kolejową Bagdad—Samara. Pozycję swą ubezpieczyli w ten sposób, że prawe skrzydło oparli o rzekę Dżale, zaś lewe o Eufrat. Wprawdzie współdziałanie z siłami rosyjskimi ciągle jeszcze przedstawia wielkie trudności, ale bądź co bądź na razie przynajmniej Turcy nie mogą zmusić Anglików do odwrotu z tego frontu. A to im wystarcza, gdyż posiadanie Bagdadu wzmacnia znaczne ich wpływy na wschodzie.

Pokrzywa, jako roślina przędzalna i odżywcza.

(Ciąg dalszy.)

Podczas wyrabiania tkanin z przędzy pokrzywy pozostają różne odpadki, z których fabryki wyrabiają papier i papę.

Liczne doświadczenia nad pokrzywą wypadły nadspodziewanie, że roślina ta może przynieść lu-

dziom jeszcze inne korzyści. Składniki pokrzywy należą bowiem do tego rodzaju ciał, które przez człowieka są bardzo skwapliwie poszukiwane. I tak owoce pokrzywy zawierają wiele fosforanu potasowego i dlatego stanowią znakomity środek nawozowy.

A nasiona zawierają tyle surowego tłuszczu, że z 500 g można osiągnąć 124 g. oliwy.

W skład komórki każdej prawie rośliny, a więc i pokrzywy wchodzi t. zw. ciała zieleń lub chlorofilowe. Działając na nie spirytusem, możemy rozpuścić, zielony barwik i wtedy pozostają bezbarwne kulki. Stąd proste, że te są nasiąknięte zielonym barw, nikiem, zwanym w nauce chlorofilem. Jest on bardzo chętnie poszukiwany przez fabryki likierów, konserw, cukierków i t. p. które go używają do barwienia tych wyrobów. Do otrzymywania chlorofilu nadają się liście pokrzywy, które i tak musi się oddzielić od łodyg, z których potem wyrabia się przędzę. Za 100 kg. liści płać fabryki barwików 24 do 26 K.

Liście pokrzywy zawierają także wiele mączki i cukru. Mączkę tę można przy pomocy odpowiednich chemicznych procesów przemienić w cukier, Cukier zaś pod wpływem drożdży ulega rozkładowi, zwanemu fermentacją, a głównym produktem fermentacji jest alkohol czyli spirytus. Spirytusu tego używa się do wyrabiania napojów alkoholowych, naukowych

Ignacy Moczydłowski.

Gronków jedna z najstarszych osad na Podhalu.

Ciąg dalszy.

X.

Andrzej Czarnecki następca Mniszka.

Po Mniszku dzierżawcą Gronkowa był Andrzej Czarnecki, burgrabia Krakowski, o którym mamy krótką wzmiankę w lustracyi z r. 1836, a mianowicie, mieszczanie nowotaracy żalili się przed lustratorem „iż są przez tego bardzo ściśnieni i że sprawę z nim mają w toku.

Z powyższej wzmianki widzimy, iż i na Czarneckiego wnieśli Nowotaranie skargę, która jak i poprzednie nie odniosła skutku.

Blizszych wiadomości o rządach tego dzierżawcy niema w aktach Archiwum miejskiego Nowego Targu.

XI

Jan Bębnowski następca Czarneckiego.

Po Czarneckim objął Gronków Jan Bębnowski sekretarz królewski. Przeciw temu objęciu wniósł

imiem Nowego Targu Jan Iskrzycki w r. 1641 protest na zamku Królewskim. Protest ten nie odniósł pożądanego skutku.

XII

Przerwa we wnoszeniu skarg przez Nowotarzan.

Po Bębnowskim nastął spokój, do czego przyczyniły się wojny Szwedkie oraz i ta okoliczność, że w czasie pożaru w r. 1601 archiwum miejskie Nowego Targu zgorzało.

Przekonywujemy się, że Nowotaranie począwszy od Sienińskiego wnosili na każdego dzierżawcę Gronkowa skargi z powodu zagrabiania gruntów miejskich i osadzania na tychże Gronkowa. Uderzającym jest, że mimo złożenia przez Nowotarzan przysięgi i mimo dekretu królewskiego z r. 1596 przyznającego im Gronków, nie mogli tej wsi odebrać. Ale też z drugiej strony twierdzenia Nowotarzan były zbyt okólnikowe, gdyż oprócz złożonej przez nich przysięgi na poparcie swych twierdzeń żadnych innych dowodów nie mieli. Rozstrzygającym zaś faktami były te czy przywilej na założenie Nowego Targu Kazimierza Wielkiego był w całej pełni przeprowadzony, względnie czy Dytrych do osadzenia Nowego Targu użył 4 łanów z obszaru Starego Cła, czy też z grun-

preparatów, jakoteż znajduje obszerne zastosowanie w przemyśle chemicznym i w medycynie

Procesy życiowe w pokrzywie, tak jak i u innych roślinach powodują, że ich skład chemiczny jest innym rano aniżeli pod wieczór. I tak okazało się że najwięcej mączki zawierają pokrzywy pod wieczór. Wynika stąd bardzo ważna robota dla gospodarstwa domowego. Zbieranie pokrzyw jako paszy dla bydła powinno się odbywać wieczorem a każdym razie dopiero po południu. To samo odnosi się do zbioru pokrzyw służących do celów chemii przemysłowej.

Z mączki, znajdującej się w liściach pokrzywy, sporządził prof. Grafe środek odżywczy dla ludzi zwany keksem. Tak samo można jej używać jako paszy dla bydła.

Nie tylko liście pokrzywy przedstawiają tyle korzyści. Również części kory usunięte z włókien zawierają sładniki wielce użyteczne, a przede wszystkim cukier i mączkę.

Jak wiadomo, celem oddalenia włókien od kory moczy się wysuszone łodygi w zimnej wodzie. przez co rdzeń i włókna silniej pęcznieją niż kora i wskutek tego można je łatwością rozdzielić. Jeżeli zaś takie moczenie potrwa 6 do 12 godzin, to blisko połowa cukru i mączki przejdzie do wody i przez to wytworzy się bardzo pożywny napój, który bydlę chętnie pije.

Podczas międlenia pokrzywy odpadają cząstki kory i rdzenia, które są bardzo pożywne. Wysuszone i zmielte na mąkę stanowią bardzo dobrą paszę dla bydła. Okazało się, że przy wyłącznym odżywianiu bydła tego rodzaju paszą otrzymywano bardzo dobre mleko i masło. Pasza ta co do wartości odżywczej stoi tylko nieco niżej od koniczyny.

Widać z tego, że z czasem pokrzywa może stać się rośliną zasługującą na uprawę na wielką skalę. Ten skromny chwast, używany co najwyżej przez nasze gospodynie jako pasza dla bydła, czeka może jeszcze świetna przyszłość, tem bardziej że staranna uprawa i uważne obserwacje pozwoliły już dojść do pewnych gatunków więcej dla człowieka przydatnych też pod względem hodowlanym, jak i co do osiągniętych z nich korzyści.

Przypatrzmy się teraz bliżej uprawie pokrzywy. W naszych stosunkach klimatycznych udaje się ona zupełnie dobrze, a tylko zbiór może napotkać na pewne trudności,

Pokrzywę można rozmnażać w trojaki sposób: z łodyg podziemnych, sadzonek, lub siał wprost do gruntu. Ten ostatni sposób okazał się najmniej praktycznym, ponieważ roślinki tą drogą otrzymane często giną a wzrost ich jest słabszy. Wysiewać pokrzywę można na wiosnę lub w lecie, rozsądę jak i łodygi podziemne sadi się w jesieni lub na wiosnę. Nasie-

tów dawnego miasta, czy Sieniński i jego następcy osadzali Gronków kosztem gruntów nowotararskich. Te fakta były dokładnie i obszernie rostrząsane dopiero w procesie wytoczonym w końcu w XVIII przez Nowy Targ fiscusowi o odzanie Gronkowa. Nowotarżanie nie omijali żadnej sposobności, aby dopominać się o odebranie Gronkowa.

XIII

Supplikacya Nowego Targu w r. 1608 do Księcia Biskupa Krakowskiego

W r. 1608 w czasie wizytacyi dekanatu nowotararskiego przez ks. Jana Januszowskiego archidiacona nowosądeckiego deputacya Nowego Targu złożyła do aktów wizytacyi następującą relacyą.

„Krom tych czynszów i ról kościelnych i tych długów wyżej mianowanych, mieliśmy obciążenie od króla J. Mości na poratowanie tegoż kościoła do 20 lat dwie wioski: Dembno i Ostrowsko, ale nam w nich przeszkadzano, nie chcąc, aby nas dojsć miały, ale przy tych wydarło nam nasz grunt własny i wieś Gronków na nim osadzili, o cośmy czynili prawem najprzód z nieboszczykiem Panem Wojewodą Podolskim z Sienna¹⁾ i na on czas starostą Czorosztyńskim, który nam ten grunt odjął, za co są litterae

executoriales a teraz z Imci Panem Miłostawem²⁾ Wolskim, marszałkiem nadwornym w komisyi stoimy, która dotąd niedoszła. Nimby jednak ta komisya z Panem Marszałkiem doszła, Król Imość interim kazał nam sposób żalu naleść do poratowania kościoła naszego. Otóż my zatem nie oglądając się na żadne inne wioski, bo to takowe rzeczy, wnet skoro się co otworzy, możniejszy pochwyć — Kiedyby nas ta wioseczka nasza Gronków na naszym gruncie własnym osadzona doszła, kontentowalibyśmy się z łaski J. Królewskiej Mości i mielibyśmy wolę, da Pan Bóg na kościół jej i na potrzeby jego obrócić.

I prosimy Mości naszego M. Pana, racz nam W. Mość w tym pomódz u Imci Biskupa naszego M. Pana, który tej sprawy naszej z Imci Panem Marszałkiem nadwornym dosyć świadom być raczy, aby nam I. Mć z Miłościwej łaski swej u króla Imci w tej mierze pomógł, aby nas ta własność nasza doszła.

¹⁾ mylnie Nowotarżanie podali imię „Miłostaw” zaqniast „Mikołaj.”

(Ciąg dalszy nastąpi.)

¹⁾ tj. z Janem z Sienna Sienieńskim.

nie pokrzywy wysiewa się pomieszane z piaskiem lub czyste.

Najbardziej korzystnym okazał się sposób sadzenia pokrzywy z łodyg podziemnych. Jeżeli bowiem wykopimy pokrzywę wraz z korzeniami, to przedstawia się nam bujnie rozkrzewiony korzeń z licznymi bocznymi pędami podziemnymi, które służą do odbijania nowych roślinek. Tych to łodyg podziemnych używa się do rozmnażania. Kopie się je na wiosnę i tnie na kilka lub kilkanaście części, do czego przy masowym wyrobie sadzonek można użyć z korzyścią zwyczajnej sieczkarni do robienia sieczki. Z takich sadzonek wyrastają następnie bardzo silne rośliny, co świadczy o wybitnej zdolności odradzania się u pokrzywy. Wśród tych samych warunków hodowane pokrzywy z siewu i pociętych łodyg podziemnych okazały znaczne różnice. Te ostatnie mianowicie okazały się wytrzymalsze i dały lepszy plon.

Rola przeznaczona pod uprawę pokrzyw musi być dobrze znawozona i zorana głęboko. Kawalki podziemnych łodyg sadi się przy uprawie na wielką skalę przy pomocy pługa. Jeden z robotników idzie za pługiem i w odpowiednich odstępach kładzie sadzonki w bródzie, które się następnie znowu przysypuje. Na małej przestrzeni sadi się pokrzywę przy pomocy motyki.

Na wiosnę sadi się płycej, w jesieni głębiej dla ochrony przed mrozem. Dobre jest sadzonki zimowe przykryć liśćmi lub chróstem dla ochrony przed mrozem. Młode roślinki należy plewić z chwastów, a gdy już podrosną, nie wymagają więcej dalszej opieki.

(Dokończenie nastąpi)

LISTY.

Ze szpitala.

Pierwsze wrażenia.

Wrażenia jakie odczułem po przekroczeniu progu dla mnie wyznaczonej sali w jednym szpitalu na Węgrzech były w pierwszej chwili bardzo przykre. Było już wieczór. Pokój słabo oświetlony i w półmroku, jaki tu panował, widać było kilku nieruchomo leżących chorych; widowisko to wcale mię nie zachęcało do przebywania w szpitalu. Do tego pokój i sam w sobie już był straszny: bardzo grube staroświeckie mury, olbrzymie okna z drobnymi szybami, sklepienie podobne do sklepienia piwnicy — jednym słowem, wszystko to wcale nie zachęcało do pobytu tutaj.

Te wstrętne uczucia jednak trwały bardzo krótko. Zmęczony i osłabiony febrą, jaka mi już od pewnego czasu dokuczała, uczułem naraz przyjemność

ciepłego pokoju i w tem mię ogarnęło silne pragnienie wypoczynku. Czulem się w jednej chwili bardzo, bardzo zmęczonym a myślałem, że będę mógł teraz wypocząć w łóżku, w ciepłym pokoju, napędziła mię uczuciem niewymownego szczęścia.

Na polu świstał i załośnie lamęcił jesienny wiaterek, w pokoju zaś wesoło igrał płomień w piecu. W ten igrający ogień zapatrzony nakryłem się na łóżku prawie po uszy i myślałem: Boże mój, jako tu dobrze, jako też tu dobrze.

Na chwilę przeszła mię myśl, co to będzie ze mną, czy też będę długo chorował i czy będę kiedy zdrowy jeszcze? Ale jakoś niedługo to trwało: Bóg dobry — myślałem — niech będzie jego wola, co się mam troszczyć, kiedy tu tak dobrze!

Na polu zaś jęczał i płakał jesienny wiaterek.

Następnego dnia spałem i spałem jeszcze przez kilka dni. Pamiętam tylko mglisto, że mię budzono, by pić mleko, poczem znowu zasypiałem. Pierwsze wyraźne wspomnienie z tych dni, to wizyta księdza szpitalnego. Jednego razu przebudziłem się i zobaczyłem księdza rozmawiającego niedaleko mojego łóżka ze siostrą. W pokoju jakoś było jasno i blask słońca padał na rozmawiających. Obraz ten bardzo żywo pozostał w mojej pamięci. Później ksiądz przyszedł do mojego łóżka. W rozmowie z nim dowiedziałem się, że podobnie jak ja, on też Podhalanin (z Białego Dunajca) i odtąd staliśmy się blizkiemi sobie, rozmawiając i marząc o tej naszej cudownej podtatrzanskiej ojeździe.

Jeszcze podczas gorączkowania, w półśnie, słyszałem od czasu do czasu jakiś głos, rzewnie coś opowiadający. Lecz z początku z tego jakoś nie pojąłem niemożem. Później dopiero, kiedy się trochę opamiętałem, mogłem już zwrócić uwagę na opowiadanie; toczyło się ono kolo klucza, rozbierania świń i wyrabiania pojedynczych cząstek, jak: szynki, słoniny, kiszki, kiełbas i t. p. Opowiadał to jeden feldwebel i opowiadał z takimi szczegółami, że ja, co oprócz mleka nie dotąd zjadać nie mogłem naraz dostałem silnego apetytu wyobrażając sobie ciepłe kiszki z kapustą, szynki z chrzanem, mózgi i pieczeń smażoną według przepisu pana feldwebla.

To opowiadanie powtarzało się codziennie.

Wtórował panu feldweblowi drugi chory, w cywilu stolarz i socyalista zawzięty. Jego tematem były znowu rozmaite przysmaki, jakie kiedy jadał. Kochy ryżowe, ciastka grysiki, pirogi i co ja wiem, co tam jeszcze. Wiem tylko tyle, że od tych opowiadań dostałem okropnego apetytu i prosiłem nawet p. doktora, by mi zapisał coś do jedzenia, (dotąd dostawałem tylko mleko) czego mi p. doktor odmówił, opowiadania około przygotowywania świńskich i mlecznych jadła zaś nieprzystawały. Ah była też to dla mnie męczarnia do niewytrzymania!

O stolarzu wspominałem że był nieubłagalnym socyjalistą. W prawdzie tak było. Pałał nienawiścią do wszystkiego, co było poza sferą utworów socyjalistycznej partii. Niewymownie nienawidził księdzów, panów, modlących się wieśniaków, jednym słowem wszystko, co było nie według jego miary. O sobie mówił, że jeżeliby wszyscy tacy byli jak on, byłby święty pokój na świecie.

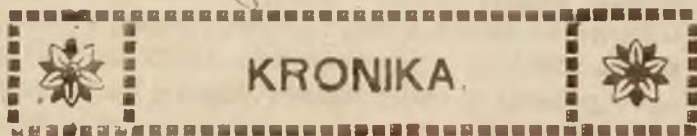
Tym czasem wymagał od sanitaryusza, 50 rocznego starca, niemożliwe rzeczy, a gdy mu ten czego wypełnić nie mógł, lajał go wściekle raz go nawet pięścią w twarz uderzył.

Przytem opowiadał historyjki o rozmaitych sprawach jakie kiedy komu wyrządził, do kogo czuł gniew.

Kiedy go nareszcie oddalono z naszego pokoju, stary sanitaryusz, złożył ręce, westchnął głęboko i mówił:

— Ej panowie, to... to nie był dobry człowiek.

Góral z pod Babiej góry

Odpowiedź Redakcyi. Ks. Oczkowski w Rabie wyżnej. Cena cieląt zawisa jest od wagi i jakości cielęcia, którą oznacza komisya klasyfikacyjna. W danym wypadku musiała komisya oznaczyć jako gorszą i wskutek tego wypłacono stosownie do przepisów po 1 K. 60 h. za kilo żywej wagi bez względu na wysokość wagi danego cielęcia.

Do kółka rolniczego w N. Targu. Ludność użala się, że w składnicy kółka rolniczego nie można odebrać dostać ani gwoździ, ani podków i innych materiałów żelaza. W innych sklepach wyroby z żelaza mają znów różne ceny na te same przedmioty.

Wypłaty za krowy i świnie, zakupione na spędach będą odtąd skutecznie kasą Reiffeissena,

Należności za metale zarekwirowane już blisko rok temu — nie zostały jeszcze wypłacone. Również ludność się skarży, że za zboże, rekwirowane w jesieni nie otrzymała pieniędzy.

Jędrzej Matyga z Białego Dunajca donosi, że ubezpieczył syna na wojnie będącego na sześć tysięcy koron; po stwierdzeniu jego bohaterskiej śmierci — i po wypłaceniu rat — pełną sumę ubezpieczenia — t. j. sześć tysięcy koron, otrzymał przez Urząd podatkowy w N. Targu.

Prymicye w Grywałdzie. Świeżo wyświęcony na księdza Jankowski z Grywałdu odbył pierwszą uroczystą mszę świętą w piątek dnia 29 lipca w Grywałdzie. Świeżo wyświęcony ks. Jankowski ukończył gimnazjum w Nowym Targu, a teologię w Tarnowie.

Więści z Orawy. 13 czerwca piorun uderzył w dom mieszkalny w Pekielniku, od tego ognia wypaliło się sześciu gazdów. Szkoda wynosi około 60 tysięcy koron.

Z ewidencji katastru podatkowego w Nowym Targu podają do wiadomości, że w miesiącu lipcu urzędnicy ewidencji będą robić pomiary w Groniu, Gronkowie, Bukowinie, Zubsuchem, Kościeliskach i Poroninie.

Nieszczęśliwy wypadek. Do szpitala powszechnego w Nowym Targu przywieziono onegdaj ze Spytkowic dwóch braci Rapaczów poniżej lat dwadzieścia letnich, którzy doznali ciężkich okaleczeń na ciele wskutek wybuchu naboju dynamitowego. Przyczyną nieszczęścia było nieostrożne obchodzenie się z nabojem oraz nieświadomość z czem mają do czynienia.

Plaga szczurów. Łakome szczury nie tylko rzucają się na skromne zapasy żywności, ale i na nieboszczyków. W ubiegłym tygodniu żarłoczne stworzenia napadły nocą trupa młodej dziewczyny, zmarłej przy ulicy Krasińskiego i wyżarły część twarzy koło oczu i warg oraz palec.

Samobójstwo. W Zakopanem popełnił samobójstwo Józef Piąza, bardzo uczciwy i szanowany gospodarz przez poderznięcie się kosą. Powodem było prawdopodobnie zdenerwowanie wskutek ponownego powołania do wojska.

Pożar lasów. W ostatnim numerze donieśliśmy o pożarze lasów należących do Nowego Targu; pożar ten szerzy się dalej i pozornie ugaszony wybuchą ciągle na nowo. Pał się wskutek posuchy i podłoża torfiastego tak las na Czerwonem, jak i las na Brzegach. I wojsko i jeńcy pracują nad zatamowaniem ognia niestety wskutek wiatru i spieku słońca ratunek jest bardzo utrudniony. Jedynie deszcz ulewny mógłby pomóc. Lasu na Czerwonem spaliło się już kilkadziesiąt morgów.

Ogień idzie pod ziemią suchymi torfami. W piątek 29 b. m. w obu lasach położenie było groźne tym bardziej, że ogień zagrażał składom drzewa zrąbanego na zimę.

Ważne dla uczniów, którzy otrzymali z jednego lub kilku przedmiotów stopień niedostateczny. Ministerstwo Wyznań i Oświaty pozwoliło w zakładach, gdzie nauka nie mogła się odbywać zwykłym trybem, uczniom, którzy nie otrzymali stopnia pierwszego z jednego lub kilku przedmiotów, za zgodą Dyrekcji i profesorów zdawać z tych przedmiotów egzamin po wakacjach. Do takich zakładów należy i gimnazjum w Nowym Targu. Rodzice takich uczniów wami się w tych sprawach porozumieć z Dyrekcją gimnazjum, która urzęduje od 11 — 12 rano z wyjątkiem niedziel i święta w sali sokoła I. piętro.

Na sprawienie grobowca dla ś. p. ks. Bułata złożyli w dalszym ciągu. Ksiądz Jan Tobolak 10 K.

Za ten dział redakcyja niebierze odpowiedzialności.

Sprzedaję ubrań przechodzonych oraz skład maszyn do szycia ma Józef Papier w Nowym Targu ul. Sobieskiego.

Dr TADEUSZ GABRYSZEWSKI

Radca cesarski
LEKARZ KLIMATYCZNY I GMINNY
W ZAKOPANEM

ORDYNUJE

OD GODZINY 3-ciej DO 4-tej PO POŁUDNIU
NAD KSIĘGARNIĄ W-go P. ZWOLIŃSKIEGO

Rozszerzajcie Gazetę Podhalańską!

Swój do swego!

Składnica

W łączności siła!

Sklep Kółka Rolniczego w Cz. Dunajcu

jest głównym źródłem zakupna towarów spożywczych dla gminy i okolicy reguluje ceny i zapobiega lichwie towarowej. Prócz tego ma na składzie wódki koniaki i rummy w zamkniętych naczyniach.

12-7

Związek ekonomiczny Kółek rolniczych

we Lwowie:

Stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką.

obecnie:

KRAKÓW, Rynek 22. I. p.

dostarcza hurtownie:

- I. Nasiona, nawozy sztuczne maszyny rolnicze;
- II. Węgiel, koks, wapno, cement materiały budowlane;
- III. Artykuły spożywcze i domowego użytku wszelkie towary galanteryjne;
- IV. Naftę i smary.

swój do swego!

POWIATOWA

W łączności siła

SKŁADNICA I SKLEP KÓŁEK ROLNICZYCH W NOWYM TARGU

filia na ul. Ludźmierskiej :: W RYNKU OBOK RADY POWIATOWEJ :: 2 filia na ul. Waksmundzkiej

jest głównym źródłem zakupna towarów spożywczych dla miasta i okolicy, reguluje ceny i zapobiega lichwie towarowej.

14-26

Na składzie nasiona warzyw, kwiatów firm krajowych i zagranicznych, buraków Idea i mamut.

Zapasy ograniczone.

E 720/16

2

W sprawie egzekucyjnej Ignacego Pajerskiego i spółn. przeciw Katarzynie Krauzowicz i spółn. o zniesienie współwłasności realności lwh. 3323 ks. gr. gm. Nowy Targ dla niewiadomych z miejsca pobytu zobowiązanych Józefa, Antoniego i Jana Zychów oraz Barbary Jaskierskiej mianuje się kuratorem adw. Dra Wasiewicza w Nowym Targu.

Tenże kurator zastępywać będzie wyżej wymienionych niewiadomych z miejsca pobytu w rzeczonyj sprawie na koszt i niebezpieczeństwo dopóki oni w sądzie się nie zgłoszą lub pełnomocnika nie zamianują.

C. k. Sąd powiatowy Oddział IV.
Nowy Targ dnia 19. czerwca 1917.

Towarzystwo Zaliczkowe

w KROŚCIENKU nad Dunajcem

Zastępstwo Banku Krajowego

placi od wszystkich wkładek oszczędności od dnia 1 lipca 1917 3½ od sta.

Rada nadzorcza

Walne Zgromadzenie

powiatowego Związku Kólek roln. odbędzie się w poniedziałek 16 lipca b. r. o godz. 11 rano w sali Magistratu (I piętro)

z porządkiem:

- 1) Sprawozdanie Zarządu z działalności
- 2) Potrzeby i zadania finansowe, handlowe i organizacyjne Kólek roln. i sklepów na czas najbliższy. ref. J. T. Dziedzica.
- 3) Wybór członków Zarządu i Komisji rewizyjnej.
- 4) Wnioski i interpelacje.

W zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć delegaci wszystkich Kólek roln. w powiecie za okazaniem legitymacyi i członkowie Zarządu powiatowego.

O liczny udział ze względu na ważność spraw uprasza:

Zarząd powiatowy

wiceprezes

sekretarz

Dr Zygm. Wasiewicz

Jan T. Dziedzic

SPÓŁKA HANDLOWA W ZAKOPANEM

TELEFON Nr. 3

Stow. zarejestr. z ogr. poręką.

TELEFON Nr. 3.

SKLEP CENTRALNY W DOMU „BAZAR POLSKI“, UL. KRUPÓWKI

TRZY FILIE: ULICA KOSCIELISKA, CHRAMCÓWKI I KRUPÓWKI

ELEKTRYCZNA PALARNIA KAWY.

FABRYKA WODY SODOWEJ

POLECA

towary kolonialne, cukry i delikatesy — stare wina kuracyjne, wódki i koniaki — konserwy i wszelkie artykuły spożywcze na wycieczki — galanterye, rzeźby, mydła i perfumy. Największy skład przyborów i ubrań do turystyki, ceny podług katalogów wiedeńskich. Kosze i przybory do podróży — Wielki wybór szkła, porcelany i naczyń kuchennych.

HURTOWNE SKŁADY WIN.

GŁÓWNA REPREZENTACYA BROWARU W OKOCIMIE I TENCZYNKU

28-52